

Також виявлено, що, в осіб з високим показником по тенденції «перебувати в оточенні інших», буде високий показник по тенденції «підкорятися іншим у спілкуванні», тобто, якщо людина почуває себе добре серед людей і прагне їх знайти, то вона матиме схильність відчувати залежність і сумніви при прийнятті рішень.

Висновки. Соціальний інтерес проявляється у бажанні людини спілкуватися та співпрацювати з іншими людьми, діяти на благо інших та мати певну роль у соціумі. Він визначає спрямованість людини на активну діяльність у суспільстві та соціальну мобільність, самовдосконалення та успіх. Поняття соціального інтересу охоплює явища співпереживання, відданості, прив'язаності, почуття любові і дружби.

Самоактуалізація особистості – це розкриття, реалізація людського потенціалу у всіх його вимірах: фізичному, емоційному, духовному. Це пошук та діяльність у напрямку вдосконалення своїх умінь, здібностей, помноження своїх талантів.

Поняття самоактуалізації та соціального інтересу взаємопов'язані. Самоактуалізація є виявом соціального інтересу. Адже людина, яка має бажання співпрацювати та спілкуватися з іншими і є активною в людському соціумі, здатна актуалізувати свій потенціал та вповні розкрити себе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волянська О. В., Ніколаєвська А. М. Соціальна психологія: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
2. Гордієнко В., Копець Л. Психологія особистості в біографіях, подіях, портретах: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Гордієнко, Л. Копець. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 304 с. – Бібліогр.: с. 302-303
3. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы / Пер. с англ. М.: Смысл, 1999. – 425 с.
4. Нуркова В. В., Березанская Н. Б. Психология: Учебн. – М.: Юрайт-Издат, 2004. – 484 с.
5. Психологический лексикон. Энциклопедический словарь в шести томах / Ред.-сост. Л. А. Карпенко. Под общ. ред. А. В. Петровского. – М.: ПЕРСЭ, 2005.
6. Социальная психология / Ш. Тейлор, Л. Пилло, Д. Сирс. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 767 с.
7. Теории личности: познание человека. 3-е изд. / С. Клонингер. – СПб.: Питер, 2003. – 720 с.: ил.
8. Холл Кэлвин С., Линдсей Гарднер. Теории личности. Пер с англ. И. Б. Гриншпун. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – 592 с. (Серия «Мир психологии»)
9. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности – СПб.: Питер, 2001. – 608с.

А. М. МЕДВІДЬ

СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Розкрито сутність поняття «спілкування» в системі мовленнєвої культури. Проаналізовано мистецтво спілкування як важливу складову культури фахового мовлення медичних працівників.

Ключові слова: слово, мова, мовленнєва культура, культура фахового мовлення медичних працівників.

Раскрыто сущность понятия «общение» в системе языковой культуры. Проанализировано мастерство общения как важной составной культуры профессиональной речи медицинских работников.

Ключевые слова: слово, язык, языковая культура, культура профессиональной речи медицинских работников.

Essence of concept of «intercourse» is exposed in the system of language culture. The art of intercourse is analysed as important constituent of culture of professional speech of medical workers.

Key words: word, language, language culture, culture of professional speech of medical workers.

«... дар переконливого мовлення є той самий, що й лікування, бо лікування допомагає тілові, а переконлива мова лікує душі, в нещасті є захистом, у щасті – найбільшою прикрасою...»

Феофан Прокопович

В умовах розбудови незалежної Української держави, становлення структур громадянського суспільства і пов'язаних з ними процесів повернення історичної пам'яті, пробудження національної свідомості, духовного відродження українського народу особливого значення набуває статус української мови як національної, як рідної і, насамперед, як державної.

Мова, як дім буття духу народу, виступає важливою духовною цінністю. Державність мови є символом державності, одним із найважливіших її складників.

Особливого значення набуває сьогодні мистецтво спілкування з пацієнтом, вміння правильно оформляти медичну документацію, яка є однією з професійних обов'язків медичного працівника, що становить культуру фахового мовлення.

Ми пізнаємо світ не тільки через органи слуху, дотику, смаку, нюху, але й через слово. Саме воно здатне переносити і передавати величезний обсяг інформації з минулого у сьогодення і з сьогодення у майбутнє. У слові — інтелект і розум народу, його ідеали, його прагнення; з нього починається і закінчується духовне життя людини. «Слово стало тілом і оселилося між нами, повне благодаті й істини», — читаємо у Біблії.

У мові, що постійно збагачується, вдосконалюється, відображаються культура народу, його побут, звичаї. Іншими словами, зв'язок мови і мислення має свій конкретно-історичний вияв для кожної нації[3,47]. Підтверджуються слова античного мислителя Арістотеля: «У системі всесвіту - нам дано короткий термін перебування - життя. Дар цей високий і прекрасний. Здатність відчувати, почувати, мислити - найвище благо, сповнене насолоди. Мислення - найдоблесніше заняття людини, найбільше блаженство і радість у житті...».

Сакральна сутність мови закладена у Святому Письмі: «Споконвіку було Слово, із Богом було Слово, і Слово було Бог. З Богом було воно споконвіку. Ним постало все, і ніщо, що постало, не постало без нього. У ньому було життя, і життя було – світло людей» [2, 113]. Ісус Христос послідовно наголошував на сакральній функції мови, на тому, що Боже Слово – це одночасно і дар вічного життя.

Мова як явище суспільне, однією з основних функцій якого є комунікативна, тобто спілкування людей. Безумовно, у цьому процесі вкрай важливо враховувати умови і форми спілкування, тобто ситуацію спілкування. При цьому варто також брати до уваги й індивідуальні властивості кожного, хто вступає у комунікативний процес: вік, освітній рівень, фаховий досвід, безліч інших особливостей, що роблять людей не схожими один на одного, яскраво індивідуальними.

Кожен із нас, свідомо чи підсвідомо, з великої кількості мовних засобів обирає для формулювання думки, прохання, наказу тощо, ті, що йому видаються найдоцільнішими, ті, що підказує оточення, звички, традиції.

Під комунікативною компетентністю звичайно розуміють здатність установлювати та підтримувати необхідний контакт з іншими людьми. Вона також передбачає й уміння розширювати (а якщо необхідно, то й звужувати) коло спілкування, вміння варіювати його

глибину (вести спілкування на різних рівнях довіри), розуміти партнера по спілкуванню і бути зрозумілим для нього.

Спілкування – це спільна діяльність з реалізації інтересів, яка координується шляхом обміну думками і регулюється загальними нормами[4, 138].

Ділове спілкування – це процес взаємозв'язку між людьми, зумовлений потребами в спільній діяльності, під час якого відбувається обмін досвідом і інформацією для досягнення певного результату (мети), вирішення відповідної проблеми.

Головне спрямування ділового спілкування – організація продуктивної співпраці. Крім того, особливістю ділового спілкування є й те, що воно не може бути припинено в односторонньому порядку, просто за бажанням однієї із сторін за відсутності конкретного результату спілкування.

Всім, хто дбає про свій професійний рівень та успіх професійної діяльності, виконання службових обов'язків, необхідно піклуватися про рівень власної мовної підготовки і мовленнєвої культури.

Формування мовленнєвої культури медичного працівника виступає як складний і багатогранний процес. Можна виділити, на наш погляд, професійну культуру, політичну культуру, громадянську культуру та мовленнєву культуру.

Сам термін «мовленнєва культура» поєднує у собі декілька значень.

Перш за все, можна сказати, що культура мови – це розділ мовознавчої науки, який розглядає питання мовних норм і доцільності вживання мовних засобів залежно від мети спілкування.

У нашому випадку культура мови – це досконале володіння літературними нормами на всіх рівнях мовної системи в її усному і писемному різновидах, вміння користуватися мовними засобами.

Знання державної мови – життєва потреба кожної людини, оскільки в межах держави гарантом людського взаєморозуміння і зокрема у професійному середовищі, слугує саме державна мова. Першому керівнику УНР Михайлові Грушевському належать сповнені глибокого змісту слова: «Всі інші народи, які дійшли добробуту, освіти, доброго ладу, дійшли тільки завдяки тому, що мали просвіту на своїй рідній мові».

Сьогодні культура і мова виявилися об'єднаними в царині духовних вартостей кожної людини і всього суспільства. Культура мовлення – це духовне обличчя людини. Основою мовленнєвої культури є грамотність, тобто дотримання загальноприйнятих літературних норм у користуванні лексичними, фонетичними, морфологічними, синтаксичними і стилістичними засобами мови. Але цим поняття мовленнєвої культури не вичерпується. Мовлення має бути не тільки правильним, а й лексично багатим, синтаксично різноманітним.

Але правильно говорити – це ще не є ознакою високої мовленнєвої культури. Правильність чи неправильність мовлення базується на чутті мови, інтуїції. І саме через це треба вміти користуватися мовними засобами. При цьому важливу роль відіграє ерудиція мовця, культура його мислення, техніка мовлення. Усне мовлення висококультурної людини характеризується поступністю, точністю висловленої думки, логічністю і послідовністю викладеного матеріалу, відповідністю між змістом мовлення і різноманітністю мовних засобів, чіткістю і виразністю дикції, відповідним темпом, врахуванням ситуації тощо.

Процес формування культури мовлення, на наш погляд, поєднує взаємодію двох рівнів. Умовно їх можна так назвати: формуючий рівень та рівень взаємовпливів (взаємодії).

Рівень взаємовпливів – це та сфера нашого життя, де людині не тільки визначаються певні норми спілкування, але й сама людина впливає на мовне середовище.

Магічна сила слова може відіграти виключно важливу роль у взаємовідносинах медичного працівника і хворого.

Важко переоцінити силу слова. Важливим складником особистості кожного медика є мовна культура. Від мистецтва мовного спілкування суттєво залежать і результати лікування[5, 101] .

Як доводить медична практика і саме життя, слово і раниць, і лікує; словом можна вбити, словом можна врятувати. Тому медик має володіти культурою мови: вміти добирати мовностилістичні засоби і прийоми, відповідно до умов і цілей спілкування, передаючи певний психокультурний контекст. Саме це є тим стрижнем, на який нанизуються професійні знання та вміння спеціаліста.

Магічна сила слова може зіграти виключно важливу роль у взаємовідносинах медика і хворого. Словом можна викликати не тільки функціональні зміни в організмі людини, але й вбити людину - в повному значенні цього виразу.

Отже, важко переоцінити силу слова. Значення слова медика у лікуванні хворого добре розуміли ще у Стародавній Греції. За дві тисячі років до нашої ери один із постулатів давньої іранської медицини проголошував: «Три знаряддя має лікар: слово, рослину і ніж».

Гіпократу приписують такий вислів: «Якщо є декілька лікарів, один з яких лікує травами, другий - ножем, а третій словом, то найкраще звернутися до того, хто лікує словом».

Пройшли віки, забуто багато методів, декотрі з них втратили своє значення, а слово в його лікувальному значенні залишилося найбільш лікувальним засобом. Сила слова іноді не може зрівнятися з діями навіть найефективніших засобів лікування. Чи потрібно доводити, яку повагу і довіру має пацієнт до лікаря, якщо той володіє вмінням переконувати. Звичайно, користуватись словом потрібно обережно, доброзичливо, бо в устах одного - воно лікує, а в устах іншого - раниць. Необхідно знати, що, кому і коли говорити. При цьому слід врахувати психологічні особливості хворого, його стан, діагноз, характер хвороби. Медик повинен особливо уважно стежити не тільки за тим, що говорити, але і як говорити. «Не можна лікувати тіло, не лікуючи душу», - ці слова Сократа завжди звучать актуально.

Велике значення в мовному спілкуванні з хворими має звукова культура голосу. Мова і голос, немов дзеркало, відображають культуру людини. Варто пам'ятати відомий афоризм: «Якщо хворому після розмови з лікарем не буде легше, то це не лікар».

Велике значення у спілкуванні має інтонація. Медичний працівник, який говорить монотонно, байдуже, навряд чи знайде контакт не тільки з хворим, а і з його родиною. Звукова мова медика, якщо вона емоційна, і водночас спокійна, впевнена, є найкращим методом дії на хворого. У зв'язку з цим доцільно нагадати такий вислів Гегеля: «У спокійному голосі можна з упевненістю розпізнати красу душі людини, яка говорить, в грубості голосу - грубість, почуття, яке його характеризує».

Під час огляду хворого чи розмови з ним медик не повинен виявляти свої негативні емоції. Кожен хворий прислухається не тільки до голосу медика, але й до його відтінку, прагнучи прочитати навіть щось в очах лікаря. Хворому потрібна дружня підтримка словом, але, у разі необхідності, слід суворо і твердо відхилити його вимоги.

Медичні працівники повинні бути дуже обережними і в розмовах між собою у присутності хворих, бо, іноді, із випадкового помилкового слова можна зробити хибні висновки. Дуже легко випадково сказаним словом відібрати у хворого надію на одужання, а безнадійність ніколи не була помічницею медика. «Віру у виздоровлення слід уселяти у пацієнта», - так твердить стародавня заповідь для лікарів.

Одним із центральних понять культури мови є поняття мовної норми, тому дуже важливим в усному мовленні медиків є знання особливостей української орфоєпії. Зокрема, свої особливості має наголос у медичних термінах, а саме:

1. Зберігають наголос інфінітива віддієслівні іменники середнього роду на **-ання**: відшарувати - відшарування; затискати - затискання; свербіти - свербіння; знеболити - знеболювання; відморозити - відмороження; щепити - щеплення.

2. В іменниках із префіксом **ви-** наголос падає на префікс: **в**итягнення, **в**изначення, **в**идалення, **в**илучення, **в**иймання, **в**иклик.

3. При зміні іншомовних слів наголос, як правило, не змінюється:

атом - **а**тома; **хі**рургія - **хі**рургічні; **але** дерматологія - дерматолог; **фі**зіологія - **фі**зіолог. Основний наголос позначається знаком акут (´), а побічний - знаком графіс (˘).

4. Наголос в українській мові може змінювати лексичне значення слова: брати - брати, атлас - атлас, тріска - тріска, ручки (руки) - ручки, пора (шкіра) -пора, води - води, білка - білка, нарізати - нарізати, гірка - гірка, глотковий - глотковий, заворот - заворот, загнутий - загнутий.

У такому разі одне й те ж слово в різних наголошених позиціях означає й різні поняття.

5. Здебільшого терміни мають один наголос, проте є слова з двома наголосами: психоневропатолог, тротиправцевий.

6. Якщо слово в українській мові має подвійний наголос, вибирається найхарактерніший: м'язовий і м'язовий.

7. Деякі терміни, залежно від їх функцій та значення, мають також подвійний наголос: нирковий - від нирок і нирковий -від нирка: недостатність ниркова і камінь нирковий.

8. Складні терміни-прикладки або складені слова, які пишуться через дефіс, де кожен із компонентів позначається наголосом: альфа - віруси, передсердно-шлуночковий.

В українській мові існує і логічний наголос. Це - посилення наголосу на певному слові для увиразнення висловленого за допомогою голосу.

Анатомія описує будову та форму тканин, органів, систем органів тварин і людини, вивчає їх взаємодії, становлення та розвиток.

Анатомія **описує** будову та форму тканин, органів, систем органів тварин і людини, вивчає їх взаємодії, становлення та розвиток.

Анатомія описує будову та форму тканин, органів, систем органів тварин і людини, **вивчає** їх взаємодії, становлення та розвиток.

Дуже важливо, щоб у мовній практиці медичні працівники вживали слова з правильним наголосом: амоніак, гарячка, ядуха, витягання, болезаспокійливий, горбкуватість, викидень, загрудинна, шпиталь, епікриз, знекровлений, медикаменти.

Неприпустимо вживати в розмові медичного персоналу: вислови на зразок «наш хворий», «не наш хворий», «цікавий хворий», «не цікавий хворий».

Дуже обережно повинен медик користуватися в розмові з хворим спеціальною медичною термінологією: «у вас пошкоджений п'ятково-гомільковий суглоб», «вам потрібне пересадження роگیвки ока» тощо. Подібні вислови негативно діють на хворих, лякають їх, можуть ускладнити лікування або збільшити його тривалість.

У культурі мовлення медичного працівника, вірніше, в досягненні її можна виділити такі моменти: змістовність, вміння побудувати думку; правильність і чистота (літературна вимова); доречність (враховувати, кому адресоване мовлення);

багатство словника (використання мовних засобів); точність (зробити мовлення зрозумілим); емоційність та експресивність; вміння користуватися медичними термінами.

Медицина, на відміну від інших наук, тісно зв'язана з долею людини, її здоров'ям та життям. Гуманізм, який є основою медичної професії, впливає із самої суті цієї професії, передбачає і глибоке почуття поваги, любові до людей, розуміння їх . Це саме ті душевні ліки, які лікують тіло. Великий філософ Платон у трактаті «Хармид» промовляє устами Сократа: «Як не можна приступити до лікування очей, не думаючи про голову, або лікувати голову, не думаючи про весь організм, так само не можна лікувати тіло, не лікуючи душі...» [7, 344].

Вміння розмовляти, вести розмову про потрібне й корисне - це велика мудрість, яку потрібно відчувати, як мистецтво, серцем. Медика й художника об'єднує спільна мета – знайти ключ до серця людини. І цей шлях прокладається через спілкування.

На жаль, не всі вміють належно спілкуватися. Атмосфера постійного дефіциту добра, милосердя, любові, зневажання гідності, честі, знецінювання і розтоптування моральних чеснот спричиняє і певний мовленнєвий етикет, що є феноменом і виразником загальної культури мовлення.

В основі спілкування медичного працівника і хворого лежать такі загальнолюдські морально-етичні цінності, як доброзичливість, любов, лагідність, привітність, шаноба, гречність. Ці чесноти віддавна притаманні українському народові.

Первинною ланкою спілкування медичного працівника і хворого є вітання. Найперше воно засвідчує погляд людини (вітаючись, прохаючи, дякуючи, запрошуючи тощо, співбесідники дивляться у вічі один одному). Саме у вітанні можна відчутти вияв пошани до співбесідника (чи навпаки). Звернімо увагу, що коренем українських вітань є добр: добридень, добривечір, доброго ранку, які своєю семантикою виражають доброзичливість.

Стати справжнім медиком, не маючи любові до своєї праці, до хворих -неможливо. Байдушкий медик - це соціальне і професійне зло, за яке доводиться дорого платити суспільству. Спілкування медиків з пацієнтами ґрунтується на основі медичної етики і професійного такту. Повага, довіра, тактовність, доброзичливість – основні критерії у взаєминах медика і пацієнта.

У навчальному посібнику Марії Шегедин та Оксани Лесик-Лісної «Медсестринські моделі» аналізуються основні концепції медсестринських теорій світу [8, 5-6, 15-16].

Різні моделі по-різному визначають потреби пацієнта. Та в людських потребах виділяють одну найважливішу рису, яка об'єднує, всі потреби, - це спілкування з людьми. Як відомо, медична сестра постійно перебуває біля пацієнта, і саме від неї залежить не лише догляд за хворим, й у кінцевому результаті - одужання пацієнта.

Свої особливості має спілкування в медичному колективі. Можна виділити три основні види такого спілкування: взаємини медичної сестри і хворого; взаємини медичної сестри і лікаря; взаємини медичної сестри і санітарки[5,104].

Детальніше зупинимося на спілкуванні медичної сестри і хворого.

Ситуаційна доречність у спілкуванні організовує мовлення відповідно до ситуації: це визначає форму спілкування (монолог, діалог, полілог, внутрішній монолог); форму звертання (слід звертатися до хворих тільки на ім'я та по батькові). Ситуація корегує і висоту тональності мовлення (голосно – тихо – пошепки), і темпи мовлення (швидкий – середній – повільний), і видозміну (рухливість) цих ознак виразності мовлення.

Слід пам'ятати про великий вплив слова медичного працівника. І не тільки змісту слова, а й інтонації, з якою його сказано. Тому ні збуджений, ні байдушкий, ні стурбований тон при розмові з хворим неприпустимі.

У присутності хворого не слід вимовляти фрази чи слова, що можуть налякати його. У розмові з пацієнтом медична сестра повинна вселяти йому віру в ліки та процедури, призначені лікарем.

Якщо хворий запитує медичну сестру про діагноз, перебіг та прогноз хвороби, вона має спровадити хворого за відповіддю до лікаря.

Під час проведення маніпуляцій необхідно уникати сторонніх розмов та дій, бо хворі часто розцінюють це як ознаку неухважного ставлення до них.

Ставлячись до всіх хворих доброзичливо та лагідно, медична сестра повинна більше уваги приділяти ослабленим та важкохворим.

Мовний контакт у спілкуванні медичної сестри з пацієнтом буде добрим, результативним, якщо вдасться знайти потрібні саме для цієї ситуації спілкування слова та інтонація. Медична сестра не повинна нав'язувати хворому свою думку (з приводу його хвороби, призначення лікаря, і т.ін.). Вона має дбати, щоб її слово не травмувало пацієнта, не принижувало його гідності, не чинило насильства над волею хворого.

Медичні працівники не можуть забувати, що сказане слово назад не повернеш – воно виконує ту роль, яку йому відвела мова, і ніякі виправдовування на зразок «я цього не хотіла» не допоможуть. Слід пам'ятати слова: «Якщо куля, випущена ворогом, може пошкодити частинку тіла, то грубе слово потрапляє в серце й нерідко звалює людину».

Характеризуючи спілкування медичної сестри з лікарем слід зауважити, що медична сестра є помічником лікаря і виконує його призначення. Оскільки медична сестра набагато більше часу проводить біля хворого, вона може дати лікареві повну інформацію щодо змін у

стані хворого. Якщо у медичної сестри під час виконання призначень виникають якісь запитання або сумніви, вона повинна звернутися до лікаря за уточненням та роз'ясненнями, але не в присутності хворого.

Стосунки лікаря і медичної сестри мають будуватися на діловій основі, взаємній повазі та ввічливості. Звертатися вони повинні одне до одного на ім'я та по батькові.

У разі виявлення помилок у призначеннях лікаря медична сестра не повинна обговорювати їх ні з хворим, ні з іншими медиками, а тактовно звернутися з цим питанням до лікаря.

У спілкуванні медичної сестри з лікарем важливою є точність мовлення, яка пов'язується з умінням ясно мислити, зі знанням предмета мовлення і значення слова. Слово відтворює думку: незрозуміла думка – незрозуміле слово.

Головною передумовою досягнення точності в медичному спілкуванні, є пізнання реального світу, а потім – висловлювання про результати свого пізнання, яке залежить від досвіду, набутих знань у галузі медицини, уміння узгодити медичні знання зі знанням мови.

Спілкуючись із санітаркою, медична сестра має звертатися до неї на ім'я та по батькові. Розпорядження, які дає медична сестра санітарці, повинні бути чіткими, послідовними, але не різкими. Тон цих розпоряджень не повинен бути зверхнім, наказовим, однак у ньому має відчуватися вимогливість.

Чуйне, милосердне ставлення медсестри до хворого, вимогливість лікаря до медсестри, медсестри до санітарки забезпечать злагоджену роботу медичного закладу.

Культура мовлення медичного працівника - це його духовне обличчя. Основою мовленнєвої культури є грамотність, тобто дотримування загальноприйнятих літературних норм у користуванні лексичними, фонетичними, морфологічними і стилістичними засобами мови. Культура мовлення тісно пов'язана з культурою мислення. Важливим складником культури мови медичного працівника є оволодіння професійного термінологією.

Медичні працівники повинні бути дуже обережними в розмовах між собою в присутності хворих. Дуже легко випадково сказаним словом відібрати у хворого надію на одужання, а безнадійність ніколи не була помічницею медика. «Віру в одужання слід уселяти в пацієнта», - твердить стародавня заповідь лікаря.

Кожний хворий страждає не тільки через хворобу, й через страх втрати здоров'я, страх смерті. Зняти цей страх, а не посилювати його своєю поведінкою чи необдуманим словом – завдання медичного працівника.

Можна визначити із сказаного, на наш погляд, найзагальніші вимоги до культури мовлення медичного працівника[5, 106-107]: ясність (недвозначність) у формулюванні думки, змістовність - глибоке осмислення висловлюваної думки; логічність, смислова точність, звідси - небагатослівність мовлення; відповідність між змістом мовлення і мовними засобами; вміння добирати слова і вирази, які найяскравіше передають основні думки; відповідність між мовними засобами та обставинами мовлення; співмірність мовленнєвих засобів і стилю викладу; творення природних узвичаєних словосполучень; вдалий порядок слів; різноманітність мовних засобів (багатство лексики в активному запасі слів людини); доречність - врахування обставин спілкування; виразність дикції, відповідність між темпом мовлення, силою голосу, з одного боку, і ситуацією мовлення - з другого.

Цілком очевидно, що ці вимоги повинні базуватися, на бездоганному знанні мовних норм; певну роль відіграє й чуття мови. Чуття мови – це здатність людини відчувати належність того чи іншого слова до певного стилю, відчувати доречність чи недоречність вживання певного слова в тому чи іншому випадку.

«Кожний лікар повинен бути майстром. Майстерність - це складова частина деонтології», - ці відомі слова А. Ф. Білібіна мають стати основою взаємовідносин у медичному колективі.

У кожному медичному колективі, на наш погляд, потрібно створити такий морально-психологічний клімат, який би сприяв найкращому виконанню професійних обов'язків

кожним медичним працівником. Медичні працівники повинні ставитись один до одного з повагою, звертаючись тільки на Ви, називати тільки по імені і по батькові незалежно від службового становища, повинні дотримуватися відвідної субординації.

У будь-якій обстановці, тон спілкування має бути спокійним, ввічливим, доброзичливим, повинна бути взаємоповага. Недопустима грубість, зневажливі тони в голосі лікаря до медичної сестри, фельдшера чи акушерка, а їх - до санітарки.

Взаємовідносини у спілкуванні між медичними працівниками мають будуватися на основі постійної готовності допомогти один одному в складних випадках, пам'ятаючи слова великого Горгія «Слово – величний владика: на вигляд – мале й непомітне, а творить чудесні справи» [6, 48].

Культура фахового мовлення передбачає вміння використовувати всі мовні засоби, досконало володіти сучасною українською літературною мовою як складовою духовної культури нашого народу[1, 7].

Отже, мистецтво спілкування з пацієнтом, у медичному колективі є однією з професійних особливостей медичного працівника, що становить важливу складову культури фахового мовлення працівників медичної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцева І.В., Медвідь А.М. Культура фахового мовлення працівників податкової служби: навчальний посібник. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2009. – 304 с.
2. Євангеліє від Йоана. – Святе Письмо Старого та Нового завіту, 1992.
3. Медвідь А.М. Практикум з ділової української мови: Навчальний посібник. – К.: Здоров'я, 2002. – 224 с.
4. Медвідь А.М., Медвідь Ф.М. Мовленнєвий етикет і культура спілкування сучасного працівника органів Державної податкової служби України // Історія української науки на межі тисячоліть: 36. наук.праць/ Відп.ред.О.Я.Пилипчук. – К., 2005. – Вип. 19. - С.133-141.
5. Медвідь А.М., Медвідь Ф.М. Фахове спілкування медиків державною мовою: Навчальний посібник. – К.: Здоров'я, 2005. – 261 с.
6. Медвідь А.М., Медвідь Ф.М. Ораторське мистецтво правників // Навчальний посібник. – Київ: Міленіум, 2005. – 336 с.
7. Платон. Собрание сочинений в 4 т.: – М., Мысль, т.1. 1990.
8. Шегедин М.Б., Лесик – Лісна О.А. Медсестринські моделі // Посібник для викладачів та студентів. - Львів, 2000.

Ю.М. ОХРИМЕНКО

КОРОЛІВСЬКЕ ДЖЕРЕЛО У ЛЬВОВІ

Стаття розповідає про історію королівського джерела води у Львові.

Ключові слова: Вода, Королівське джерело води.

Статья рассматривает историю королевского источника воды Львова.

Ключевые слова: Вода. Королевское источник воды Львова.

The article teels the history of the royal water source in Lviv/

Key words: Water, royal water source/

У давніх міських актах Львова постійно згадується Королівське джерело (Fonta Regium). Наприклад: „Заява Тараса русина про продаж городу біля Королівського джерела